

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ปานหทัย โมดาลี

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ส่งบทความ : 17 พ.ค. 2564

แก้ไขบทความ : 23 มิ.ย. 2564

ตีพิมพ์บทความ : 23 มิ.ย. 2564

บทคัดย่อ

ขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและปัญหาขยะยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน การมีจัดการขยะที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพจะทำให้ปัญหาขยะลดลง

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา : การศึกษาแบบตัดขวาง (Cross – sectional study) กลุ่มประชากร คือ ประชาชนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ รวม จำนวน 406 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามตามแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์

ผลการศึกษา : คะแนนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (median = 23, IQR = 8) ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความรู้กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า ความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.267 (p-value < 0.001) ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความพึงพอใจกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า ความพึงพอใจในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.142 (p-value 0.039) และความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.200 (p-value 0.003)

สรุปคะแนนโดยรวมของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความรู้ ด้านความพึงพอใจ กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า ความรู้และด้านความพึงพอใจในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ความรู้, ความพึงพอใจ, การจัดการขยะ

ติดต่อบทความ

ปานหทัย โมดาลี, คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Email: pmoitalee@gmail.com

Factors Affecting Community Participation in Waste Management, Mae Rim District, Chiang Mai Province

Panhatai Motalee, MS.

Faculty of Public Health, Chiang Mai University

Submitted: 17 May 2021

Revised: 23 Jun 2021

Published: 23 Jun 2021

Nowadays, waste is a global environmental problem that also affects public health. Correct and efficient waste management will reduce the problem.

Aim: To study the participation in waste management and the relationship between the factors influencing the participation in waste management of administrative organization of Don Kaew Sub-District, Mae Rim District, Chiang Mai Province.

Methods: This is a cross-sectional study conducted among 406 households in Don Kaew Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province, totaling 406 households. The tools used were questionnaires based on concepts and the theory of Cohen and Uphoff's participation.

Results: The overall participation score in waste management of the sample was moderate (median = 23, IQR = 8). The correlation between the knowledge and the participation in waste management was statistically significant with Spearman's coefficient of 0.267 (p-value <0.001).

The correlation between the satisfaction and the participation in waste management was also statistically significant with Spearman's coefficient of 0.142 (p-value <0.001).

In conclusion, the overall score of participation was at a moderate level. When considering the participation score in waste management, the practical engagement was at a high level, followed by moderate decision-making then beneficiary participation. Moreover, knowledge and satisfaction in waste management are related to participation in waste management.

Keywords: participation, knowledge, satisfaction, Waste Management

Contact:

Panhatai Motalee, *Faculty of Public Health, Chiang Mai University*

Email: pmotalee@gmail.com

บทนำ

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบัน รายงานฉบับใหม่จากฝ่ายพัฒนาเมืองของธนาคารโลกคาดว่าปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนจะเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 1.3 พันล้านตันต่อปีเป็น 2.2 พันล้านตันต่อปีภายในปี พ.ศ. 2568 ส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นในเมืองที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และประเทศกำลังพัฒนา¹ จะเห็นได้ว่า ขยะกำลังเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทุกประเทศกำลังเผชิญและทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการจัดการปัญหาดังกล่าว นอกจากกลิ่นเหม็นรบกวนและเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคแล้ว ปัญหาขยะยังก่อให้เกิดปัญหามลพิษด้านอื่น ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางน้ำ จากน้ำเสียที่รั่วไหลจากแหล่งเทกองขยะ หรือ ขยะที่ถูกฝังกลบอยู่ใต้ดิน ทำให้คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดินแย่ลง นอกจากนี้หากเกิดเพลิงไหม้กองขยะก็ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีขยะที่มีสารพิษปะปนอยู่เนื่องจากไม่มีการคัดแยกขยะอย่างเหมาะสม²

ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทยนับว่าเป็นปัญหาสำคัญ ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานไม่ว่าจะเป็นปริมาณการผลิตขยะที่เพิ่มขึ้น จากการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษในปี 2559 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้น ประมาณ 27.06 ล้านตัน หรือประมาณ 74,130 ตันต่อวัน โดยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา รวม จำนวน 7,777 แห่ง มี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 4,711 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มี การดำเนินการให้บริการเก็บขนขยะมูล

ฝอยชุมชน เพียง 3,066 แห่ง³ จังหวัดเชียงใหม่ มีปริมาณขยะสะสมตกค้างต่อปีประมาณ 22,258 ตันต่อปี จากจำนวนขยะที่เกิดขึ้น 619,757 ตันต่อปี เฉลี่ยวันละประมาณ 1,700 ตัน จาก 211 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีเพียง 149 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีศักยภาพจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งมี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลจัดการประมาณ 5 แสนกว่าตันต่อปี และจัดเก็บในปริมาณใกล้เคียงกัน แต่ในจำนวนนี้จะมีขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์

การจัดการขยะตามหลักการ 3 R ยังมีจำนวนขยะที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ไม่มีการให้บริการจัดการขยะอย่างถูกต้อง การกำจัดขยะมูลฝอย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ คือ ระบบหมักทำปุ๋ย เป็นการย่อยสลายอินทรีย์สารโดยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์เป็นตัวการย่อยสลายให้แปรสภาพเป็นแร่ธาตุที่มีลักษณะค่อนข้างคงรูป รวดเร็ว และกลายสภาพเป็นแร่ธาตุเป็นขบวนการที่ไม่เกิดก๊าซกลิ่นเหม็น ระบบการเผาในเตาเผา เป็นการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผาทำลายในเตาเผาที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยต้องให้มีอุณหภูมิในการเผาที่ 850 - 1,200 องศาเซลเซียส เพื่อให้การทำลายที่สมบูรณ์ที่สุด⁴ ระบบฝังกลบอย่างถูกสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการนำไปฝังกลบในพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้รูปแบบการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล อาจใช้วิธีขุดให้ตกลงไปในชั้นดินหรือการถมให้สูงขึ้นจากระดับพื้นดิน หรืออาจจะใช้ผสมสองวิธี ซึ่งจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ³ การกำจัดขยะทั้ง 3 วิธีนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสียดังนั้นการจะเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งวิธี

ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพของภูมิประเทศ เศรษฐกิจ และการยอมรับของสังคม ในการจัดการขยะ อย่างเป็นระบบนั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึง กระบวนการนับตั้งแต่ พฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาขยะ การจัดเก็บและการขนส่ง ซึ่งเป็นขั้นตอนกลางของ กระบวนการ และการกำจัดโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ อันเป็นปลายเหตุของกระบวนการจัดการขยะ ในอดีตการจัดการขยะมุ่งเน้นถึงการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุเป็นหลักด้วยการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการกำจัดขยะ ไม่ว่าจะเป็นการฝังกลบที่ทำให้ถูกสุขลักษณะ การใช้เตาเผาขยะ หรือการทำปุ๋ยหมักจากขยะ แต่วิธีการเหล่านั้นยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ดังนั้นในปัจจุบันจึงหันมาให้ความสนใจและความสำคัญต่อการป้องกันปัญหาขยะ กล่าวคือ การลดปริมาณขยะจากแหล่งผลิต ด้วยการพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ให้มีการนำกลับมาใช้ใหม่ ในลักษณะของการใช้ซ้ำ (Reduce and Reuse) หรือนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 48.53 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งหมด 15,547 คน องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่และสังคมมีลักษณะกึ่งเมือง มีการคมนาคมที่สะดวก ทำให้เกิดขยะมูลฝอยที่จะต้องเก็บรวบรวม ขนส่ง และกำจัด มีจำนวนมาก และด้วยปริมาณขยะมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้พื้นที่บ่อเก็บขยะไม่สามารถเก็บขยะได้อีก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วจึงมีการบริหารจัดการขยะโดยการรณรงค์ให้มีการคัดแยกตั้งแต่ในครัวเรือน และดำเนินการอยู่ในปัจจุบันโดยใช้กระบวนการ

สร้างจิตสำนึกว่าใครเป็นคนสร้างขยะคนนั้นต้องกำจัดขยะเอง ซึ่งทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ ลดการสร้างขยะและมีการนำเอาของเหลือใช้กลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและไม่เกิดผลกระทบจากขยะมูลฝอย โดยให้คนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะในแต่ละหมู่บ้าน มีการนำเอาขยะเปียกไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ขยะแห้งที่สามารถสร้างมูลค่าได้ หรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะรีไซเคิล นำไปขาย สุดท้ายเหลือขยะแห้งทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วจะจัดเก็บจากครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ นำไปกำจัดโดยวิธีการเผาในเตาเผาขยะไร้มลพิษ ซึ่งจะทำให้ปริมาณขยะที่ต้องกำจัดในปริมาณที่ลดลง

สภาพปัญหา ก่อนเริ่มมีโครงการกำจัดขยะมูลฝอย คือ แต่ละครัวเรือนทิ้งขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลไม่เป็นที่ทาง ชาวบ้านไม่รู้จักวิธีการกำจัดขยะอย่างถูกต้อง ขยะเปียกจากเศษอาหารในครัวเรือนไม่ถูกนำมาสร้างประโยชน์ใด ๆ และจากการที่ชุมชนมีแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ มีน้ำจากลำเหมืองสาธารณะไหลผ่าน ทำให้มีปัญหาเหม็นพิษจากน้ำที่เกิดจากการทิ้งขยะมูลฝอยในลำเหมือง แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว จะมีแผนงานด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมชุมชน แต่การดำเนินงานไม่เกิดผลตามแผนงานที่วางไว้ ซึ่งพบว่าสาเหตุสำคัญจากที่ผ่านมา คือ กิจกรรมมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจการจัดอยู่เฉพาะสมาชิก อบต. เท่านั้น มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้แต่ไม่มีกิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานกับชุมชน การติดตามความก้าวหน้าไม่ได้ลงไปสู่ชุมชนอย่างใกล้ชิด มีเพียงการติดตามในการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เท่านั้น ทำให้ไม่สามารถระดมความร่วมมือจากชุมชนได้ ดังนั้น

ทาง อบต. ดอนแก้วจึงเริ่มจัดทำโครงการชุมชน ถังขยะทองคำ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยในตำบลดอนแก้ว ในปี พ.ศ. 2544 และได้รับรางวัลชนะเลิศชุมชนถังขยะทองคำ ประจำปี พ.ศ. 2545 จากสำนักงานประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดเชียงใหม่⁵

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่าการจัดการขยะเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนในท้องถิ่น การจะแก้ปัญหาการจัดการขยะให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกำลังสำคัญควบคู่กันไปกับองค์การบริหารในระดับท้องถิ่น จึงจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่ผ่านมามีการแก้ปัญหาการจัดการขยะของพื้นที่ตำบลดอนแก้วยังไม่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะในครัวเรือน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการวิจัยและขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบตัดขวาง (Cross – sectional study) โดยใช้เครื่องมือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อศึกษา

การจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการวิจัยแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้แบบสอบถามแนวคำถามแบบมีโครงสร้าง และมีเหตุผลในการเลือก พื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านบ่อปู หมู่ที่ 7 บ้านสันเมือง และ หมู่ที่ 9 บ้านสบสาหนองพาน คือเป็นชุมชนที่ป็นบริบทกึ่งเมืองและมีสถานที่ราชการ เช่น โรงพยาบาล ทำให้มีคนจากนอกชุมชนนำขยะมาทิ้ง จึงก่อให้เกิดปัญหาขยะที่ไม่มีการคัดแยก

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือ ประชาชน ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านบ่อปู หมู่ที่ 7 บ้านสันเมือง และ หมู่ที่ 9 บ้านสบสาหนองพาน รวม จำนวน 406 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการขยะในชุมชนตำบลดอนแก้ว ที่ได้จากการสุ่ม (Simple Random Sampling) จำนวน 201 ครัวเรือน โดยเลือกจากคนที่ทำการจัดการขยะในบ้านเป็นหลัก และป้องกันการสูญหายของอาสาสมัครผู้วิจัย จึงเพิ่มจำนวนอาสาสมัครไว้อีกร้อยละ 5 จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 211 ครัวเรือน และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ สุ่มจับจากเลขที่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน (Simple Random Sampling)

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชาชน ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 201 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1976) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มร้อยละ 5 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากร
 e^2 = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)

โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 คำนวณ ได้ดังนี้

$$n = \frac{406}{1+406(0.05)^2}$$

$$= 201 \text{ ครัวเรือน}$$

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการขยะในชุมชนตำบลตอนแก้ว ที่ได้จากการสุ่มจำนวน 201 ครัวเรือน โดยเลือกจากคนที่ทำการจัดการขยะในบ้านเป็นหลัก และป้องกันการสูญหายของอาสาสมัครผู้วิจัยจึงเพิ่ม

จำนวนอาสาสมัครไว้อีกร้อยละ 5 จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 211 ครัวเรือน และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ สุ่มจับจากเลขที่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน (Simple Random Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็นสัดส่วนตามหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่บ้าน	ครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง
บ้านบ่อปู่	61	32
บ้านสันเมือง	253	131
บ้านสบสาหนองฟาน	92	48
รวม	406	211

เกณฑ์การคัดเข้า

- เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมโครงการบริหารจัดการขยะในชุมชนตำบลตอนแก้ว และเป็นบุคคลที่เป็นหลักในการจัดการขยะในบ้าน
- สามารถสื่อสารโดยการพูด การเขียน การอ่าน และเข้าใจภาษาไทย
- ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เกณฑ์การคัดออก

อาสาสมัครขอถอนตัวระหว่างการทำโครงการ

นิยามเชิงปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม และสังคม ที่ปฏิบัติการจัดการขยะร่วมกันด้วยความสมัครใจโดยมี

เป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกันโดยใช้แนวคิดของ Cohen and Uphoff⁶ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญความต้องการของประชาชนในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม รณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะรวมถึงเสีย ค่าธรรมเนียมให้แก่เทศบาลในการบริหารจัดการเก็บขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการลด ขยะมูลฝอย เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่นำขยะมูลฝอย จากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะของเทศบาล มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนแล้วนำไปขายเพื่อ เพิ่มรายได้

ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของคนในชุมชน ประกอบด้วย ความรู้และความพึงพอใจ ดังนี้

ความรู้ในการจัดการขยะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยก ขยะมูลฝอยของครัวเรือน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจในการจัดการขยะ หมายถึง ความสุขต่อสภาพแวดล้อมที่มีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ และสภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด เป็นความรู้สึกของบุคคลในทางบวก

ขยะ หมายถึง มูลฝอย ของที่หมดประโยชน์ใช้สอยหมดคุณภาพ หรือชำรุดแตกหัก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมายทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะแห้งทั่วไป และ ขยะอันตราย

การจัดการขยะ หมายถึง วิธีการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังขยะ การจัดเก็บและขนส่ง การใช้ซ้ำ การทำปุ๋ยหมัก และการนำ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 1 มกราคม 2562 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2562 โดยข้อมูลที่นำมาศึกษาประกอบด้วย

ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุด สภาพบ้านอยู่อาศัย

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์อุปบัติการณ์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน ค่ามาตรฐาน ค่าmedian IQR

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical statistics) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบรายนัยระหว่างตัวแปร เนื่องจากข้อมูลมีการกระจายตัวไม่ปกติ จึงใช้สถิติแบบนอนพาราเมตริก สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน

(Spearman rank correlation Coefficient)
กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษา

ผู้เข้าร่วมการโครงการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.7 มีอายุเฉลี่ย 60.0 ± 12.01 ปี อาชีพหลัก (ที่ใช้เวลามากที่สุดในแต่ละสัปดาห์) คือ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาคือ พ่อบ้าน / แม่บ้าน คิดเป็น

ร้อยละ 23.7 รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,001 -10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาคือ มีรายได้มากกว่า 10,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.8 ผู้เข้าร่วมการโครงการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31.8 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมการโครงการวิจัย (n = 211)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	85	40.3
หญิง	126	59.7
อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 29	14	6.6
30 - 39	26	12.3
40 - 49	51	24.2
50 - 59	54	25.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 60	66	31.3
Mean $\pm$ SD	60.0 ± 12.1	
อาชีพหลัก (ที่ใช้เวลามากที่สุดในแต่ละสัปดาห์)		
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	27	12.8
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	18	8.5
นักเรียน / นักศึกษา	8	3.8
พ่อบ้าน / แม่บ้าน	50	23.7
พนักงานบริษัทเอกชน	41	19.4
รับจ้างทั่วไป	59	28.0
เกษตรกรรวม	8	3.8
รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	11	5.2
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5000 บาท	32	15.2
5,001 -10,000 บาท	122	57.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 10,001 บาท	46	21.8

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมการโครงการวิจัย (n = 211) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	98	46.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	3.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	14	6.6
ปวส./อนุปริญญา	23	10.9
ปริญญาตรี	67	31.8
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.5

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง (n = 211)

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหาขยะ ในชุมชน	72 (34.1)	89 (42.2)	50 (23.7)
2. การมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการคัดแยกขยะต่างๆ ในชุมชน	70 (33.2)	90 (42.7)	51 (24.2)
3. การมีส่วนร่วมในการลำดับความสำคัญของปัญหาขยะใน ชุมชน	72 (34.1)	87 (41.2)	52 (24.6)
4. การนำเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหาร เสร็จแล้วไปทิ้ง ในถังเศษอาหารทุกครั้ง	157 (74.4)	47 (22.3)	7 (3.3)
5. แยกขยะพลาสติกทุกชนิด เช่น ขวดน้ำพลาสติก ถังน้ำ และกะละมังพลาสติกแตก เป็นต้น	167 (79.1)	39 (18.5)	5 (2.4)
6. แยกขยะอันตรายออกจากขยะอื่นเสมอ เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่มือถือ หลอดไฟทุกชนิด กระป๋องสีทุกชนิด เป็นต้น	176 (83.4)	29 (13.7)	6 (2.8)
7. นำขยะบางอย่างกลับมาใช้ใหม่ ใช้ซ้ำ เป็นวิธีการลด ปริมาณ ขยะมูลฝอย	125 (59.2)	62 (29.4)	24 (11.4)
8. การมีรายได้จากการนำขยะมูลฝอยบางประเภทไปขาย	44 (20.9)	24 (11.4)	143 (67.8)
9. การจัดการขยะในชุมชนทำให้ภูมิทัศน์สวยงาม	189 (89.6)	18 (8.5)	4 (1.9)
10. การติดตามความก้าวหน้าของโครงการกำจัดขยะว่า สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	176 (83.4)	29 (13.7)	6 (2.8)

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหขยะในชุมชน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.2 การมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการคัดแยกขยะต่างๆ ในชุมชน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.7 การมีส่วนร่วมในการลำดับความสำคัญของปัญหาขยะในชุมชน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 41.2 การนำเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหารเสร็จแล้วไปทิ้ง ในถังเศษอาหารทุกครั้ง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 74.4 การแยกขยะพลาสติกทุกชนิด เช่น ขวดน้ำพลาสติก ถังน้ำ และกะละมังพลาสติกแตก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 79.1 การแยกขยะ

อันตรายออกจากขยะอื่นเสมอ เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่มือถือ หลอดไฟทุกชนิด กระป๋องสีทุกชนิด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 83.4 การนำขยะบางอย่างกลับมาใช้ใหม่ ใช้ซ้ำ เป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอย แตก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 59.2 การมีรายได้จากการนำขยะมูลฝอยบางประเภทไปขาย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 67.8 การจัดการขยะในชุมชนทำให้ภูมิทัศน์สวยงาม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 89.6 และการมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของโครงการกำจัดขยะว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.2

ตารางที่ 4 คะแนนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างภาพรวม (n = 211)

การมีส่วนร่วม	median	IQR	ระดับ
การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะภาพรวม	23	8	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะรายด้าน			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	6	4	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	12	2	มาก
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	7	3	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (median = 23, IQR = 8) และเมื่อพิจารณาคะแนนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่

ในระดับปานกลาง (median = 6, IQR = 4) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก (median = 12, IQR = 2) และการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง (median = 7, IQR = 3)

ตารางที่ 5 ความรู้ในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง (n = 211)

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะ	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)
1. ขยะที่ย่อยสลายได้ยาก ได้แก่ เศษแก้ว เศษโลหะ และผลไม้	71 (33.6)	4 (1.9)	136 (64.5)
2. ขยะ คือ สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว มีสภาพเก่า ขำรุด เน่าเปื่อย มีทั้งชนิดเปียก ชนิดแห้ง	197 (93.4)	1 (0.5)	13 (6.2)
3. การลดปริมาณขยะมูลฝอย สามารถทำได้โดยการ ใช้ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำ เช่น ตะกร้า ถุงผ้า แทนการใช้ถุงพลาสติก	208 (98.6)	0 (0)	3 (1.4)
4. ขยะ ประเภทกระป๋อง อลูมิเนียม ขวดแก้ว สามารถมาหลอมแล้ว นำมาใช้ได้อีกครั้ง	201 (95.3)	1 (0.5)	9 (4.3)
5. การคัดแยกขยะทำให้ปริมาณขยะลดน้อยลง	208 (98.6)	0 (0)	3 (1.4)
6. การนำขยะมูลฝอยไปทิ้ง ณ ที่จัดเก็บขยะ ไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะ ก่อนทุกครั้ง	58 (27.5)	4 (1.9)	149 (70.6)
7. ขยะที่เป็นพิษสามารถนำไปทิ้ง เมาได้เลย	1 (0.5)	209 (99.1)	1 (0.5)
8. ถ่านไฟฉาย/แบตเตอรี่รถยนต์ สามารถทิ้งรวมกับขยะทั่วไปได้	0 (0)	210 (99.5)	1 (0.5)
9. เราควรเลือกซื้ออาหารที่ใช้ภาชนะบรรจุ เช่น ถุงพลาสติก เพื่อสะดวก ง่ายต่อการกำจัด	171 (81.0)	37 (17.5)	3 (1.4)
10. วิธีการจัดขยะประเภท ถุงพลาสติก กล่องโฟม สามารถทำลายได้ด้วย การเผาทั้ง	110 (52.1)	7 (3.3)	94 (44.5)

จากตารางที่ 4 พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะในเรื่องขยะที่ย่อยสลายได้ยาก ได้แก่ เศษแก้ว เศษโลหะ และผลไม้ ส่วนใหญ่มีค่าเท่ากับร้อยละ 64.5 ขยะ คือ สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว มีสภาพเก่า ขำรุด เน่าเปื่อย มีทั้งชนิดเปียก ชนิดแห้ง ส่วนใหญ่มีค่าเท่ากับร้อยละ 93.4 การลดปริมาณขยะมูลฝอย สามารถทำได้โดยการ ใช้ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำ เช่น ตะกร้า ถุงผ้า แทนการใช้ถุงพลาสติก ส่วนใหญ่มีค่าเท่ากับร้อยละ 98.6 ขยะ ประเภทกระป๋อง อลูมิเนียม ขวดแก้ว สามารถมาหลอมแล้ว นำมาใช้ได้อีกครั้ง

ส่วนใหญ่มีค่าเท่ากับร้อยละ 70.6 ขยะที่เป็นพิษสามารถนำไปทิ้ง เมาได้เลย มีค่าเท่ากับร้อยละ 99.1 ถ่านไฟฉาย/แบตเตอรี่รถยนต์สามารถทิ้งรวมกับขยะทั่วไปได้ มีค่าเท่ากับร้อยละ 99.5 เราควรเลือกซื้ออาหารที่ใช้ภาชนะบรรจุ เช่น ถุงพลาสติก เพื่อสะดวก ง่ายต่อการกำจัด มีค่าเท่ากับร้อยละ 81.0 วิธีการจัดขยะประเภท ถุงพลาสติก กล่องโฟมสามารถทำลายได้ด้วย การเผาทั้ง มีค่าเท่ากับร้อยละ 52.1 ความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.92, S.D. = 0.55$)

ตารางที่ 5 คะแนนความพึงพอใจของของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะ (n = 211)

ความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะ	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)
1. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ในการทำกิจกรรม ร่วมกับประชาชนเพื่อกำจัดหรือลดปริมาณขยะในพื้นที่/ชุมชน เพื่อสร้างทางเลือกใหม่ในการกำจัดขยะ เช่น การเก็บขยะตามครัวเรือน	183 (86.7)	22 (10.4)	6 (2.8)
2. พนักงานขับรถขนขยะ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง	195 (92.4)	12 (5.7)	4 (1.9)
3. ระยะเวลาและความถี่ในการจัดเก็บขยะของ อบต. มีความเหมาะสม	196 (92.9)	11 (5.2)	4 (1.9)
4. จำนวนรถบรรทุกขยะมูลฝอยเพียงพอสำหรับการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย	199 (94.3)	9 (4.3)	3 (1.4)
5. สภาพรถเก็บขยะอยู่ในสภาพที่ดี	199 (94.3)	9 (4.3)	3 (1.4)
6. การบริหารจัดการโครงการธนาคารขยะ มีการดำเนินงานจัดการขยะได้อย่างครบวงจร และเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	198 (93.8)	10 (4.7)	3 (1.4)
7. จำนวนพนักงานในการเก็บขยะมีเพียงพอ	195 (92.4)	13 (6.2)	3 (1.4)
8. การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างถูกวิธีของ อบต.	199 (94.3)	9 (4.3)	3 (1.4)
9. การประชาสัมพันธ์เรื่องกำหนดเวลาและค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะของ อบต. เป็นไปอย่างชัดเจน	199 (94.3)	9 (4.3)	3 (1.4)
10. ความเป็นมิตร และเต็มใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่	198 (93.8)	10 (4.7)	3 (1.4)

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ในการทำกิจกรรม ร่วมกับประชาชนเพื่อกำจัดหรือลดปริมาณขยะในพื้นที่/ชุมชน เพื่อสร้างทางเลือกใหม่ในการกำจัดขยะ เช่น การเก็บขยะตามครัวเรือน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 86.7

คะแนนความพึงพอใจด้านพนักงานขับรถขนขยะ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 92.4 คะแนนความพึงพอใจด้านระยะเวลาและความถี่ในการจัดเก็บขยะของ อบต. มีความเหมาะสมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 92.9 คะแนนความพึงพอใจด้านจำนวนรถบรรทุก

ขยะมูลฝอยเพียงพอสำหรับการบริการจัดเก็บ ขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็น ร้อยละ 94.3 คะแนนความพึงพอใจด้านสภาพ รถเก็บขยะอยู่ในสภาพที่ดี ส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 94.3 การบริหารจัดการโครงการธนาคารขยะ มีการดำเนินงาน จัดการขยะได้อย่างครบวงจร และเป็นการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 93.8 จำนวนพนักงานใน การเก็บขยะมีเพียงพอ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 92.4 การแนะนำให้ความรู้

เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนอย่าง ถูกวิธีของ อบต. ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 94.3 การประชาสัมพันธ์เรื่อง กำหนดเวลาและค่าธรรมเนียม ในการเก็บขยะ ของ อบต. เป็นไปอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 94.3 และ ความเป็น มิตรและเต็มใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 93.8 ส่วนคะแนนความพึงพอใจในการจัดการขยะ โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมาก (mean = 29.12 , S.D. = 3.12)

ตารางที่ 6 ข้อมูลความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านความพึงพอใจ กับ การมีส่วนร่วมใน การจัดการขยะ (n = 211)

	การมีส่วนร่วม	ความรู้	ความพึงพอใจ
การมีส่วนร่วม	-	0.267**	0.142*
ความรู้	-	-	0.200**

**p < 0.01 * p < 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ความรู้ในการ จัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมใน การจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.267 (p-value < 0.001) ดังนั้นหากผู้เข้าร่วมโครงการจัดการ ขยะได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ก็จะทำให้ผู้เข้าร่วม โครงการมีการจัดการขยะที่ถูกต้อง

ความพึงพอใจในการจัดการขยะมี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการ ขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.142 (p-value 0.039) ดังนั้นหากผู้เข้าร่วมโครงการจัดการขยะได้รับ การบริการที่ดี ก็จะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมี ส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น

ความรู้ในการจัดการขยะมี ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการจัดการ ขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.200 (p-value 0.003)

อภิปรายผลการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะราย รวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับปานกลาง (median = 23, IQR = 8) สอดคล้องกับการศึกษาของ พิศิพร ทัศนาศ⁷ ที่ พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาล นครพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์ และสภาพปัญหา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้าน การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการด้านการมี ส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจและด้านการมี ส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการ ดำเนินงานและสรรพสิทธิ์ แก้วเห้า⁸ พบว่า ประชาชนโดยรวมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ มูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนมาก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูล

ฝอยในเรื่องของการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง ความต้องการของประชาชนต่อการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ประชาชนต้องการลงดำเพื่อใช้บรรจุขยะมูลฝอย ถึงขยะที่มีฝาปิดมิดชิด ให้รถเก็บขนมาตรงเวลา ให้มีการส่งเสริมวิธีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าและควรมีการตั้งธนาคารขยะมูลฝอยและเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก (median = 12.00, IQR = 2) สอดคล้องกับการศึกษาของ วีรวรรณ บุญชู⁹ ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนเคยมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนในชุมชนมีความตระหนักและเกิดจิตสำนึกที่จะร่วมรับผิดชอบด้านการจัดการขยะในชุมชน จึงทำให้เกิดการความร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนด้วยดี การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (median = 6.00, พิสัยควอไทล์ = 4) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนีย์ ไชยฮ้อย¹⁰ ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย ในเขตแขวงศรีวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีการวางแผนตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ทางแขวงศรีวิชัยได้มีการประสานความร่วมมือกับทางเทศบาลหรือเอกชนในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการคัดแยกขยะ และการมีส่วนร่วมด้านการรักษาผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง (median = 7.00, IQR = 3) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนีย์ ไชยฮ้อย¹⁰ ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย ในเขตแขวงศรีวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มี

การรักษาผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทางแขวงศรีวิชัยได้มีนโยบายประหยัดงบประมาณของชุมชนและเทศบาลในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะยังเป็นไปตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามทฤษฎีโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์⁶ กล่าวว่า การตัดสินใจจะส่งผลต่อการปฏิบัติการ และการปฏิบัติการจึงมีผลต่อไป ยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผล โดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผล เป็นต้น

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วม มี 2 ส่วน คือ ความรู้ในการจัดการขยะและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะ ดังนี้

2.1 ความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาบแก้ว ปัญญาไทย¹¹ ที่พบว่า ความรู้ ความเข้าใจของสมาชิกชุมชนเกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบว่า คนในชุมชนตอนแก้วมี ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนคือส่วนมากจะรู้ แต่ยังขาดจิตสำนึกคือทุกคนรู้ว่าขยะควรแยก เศษอาหาร วัสดุพลาสติก ขวด แต่พอถึงเวลามาทิ้งก็รวมกันมาเลย ภาพรวมส่วนหนึ่งเวลาเมื่อเวทีประชาคม ไม่ค่อย มีคนออกมา มีการแจ้งข่าวสารโดยการเดินบอก แต่ยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร มีเพียง บางส่วนเท่านั้น จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า คนในชุมชน มีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะ ภายในครัวเรือน โดยบางส่วนจะยังไม่มี การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่จะใส่รวมลงดำไว้ไปทิ้งลงถัง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการคัดแยก

ขยะก่อนทิ้ง โดยการคัดแยกนั้นส่วนมากจะแยกประเภทขยะ เปียก จำพวกเศษอาหาร และขยะแห้ง ประเภทขวดน้ำ หรือลังกระดาษก่อน เพื่อนำไปขาย เพื่อเสริมสร้างรายได้อีกหนึ่งทางหนึ่ง

2.2 ความพึงพอใจในการจัดการขยะ โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาลัย ให้ประเสริฐ¹² ที่พบว่า เจ้าหน้าที่เก็บเงินค่าขยะมูลฝอยมีเพียงพอ เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมและความประพฤติที่เหมาะสม มีความเป็นมิตร สุภาพเรียบร้อย และความเต็มใจในการให้บริการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ ที่การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับปัญหาขยะและผลกระทบในเรื่องการคัดแยกขยะ มีการประชาสัมพันธ์เรื่องกำหนดเวลาการเก็บขยะ ค่าธรรมเนียมขยะเป็นไปอย่างชัดเจน และเป็นไปตามการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ได้มีจัดทำโครงการคัดแยกขยะจากต้นทาง กล่าวคือ จากบ้านของคนในชุมชนเอง โดยแบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1.ให้ครัวเรือนคัดแยกขยะ ทำปุ๋ยหมักเอง ขยะแห้งนำมาวางจุดรวบรวมเอง โดยไม่เสียค่าธรรมเนียม รูปแบบที่ 2.ให้ครัวเรือนคัดแยกขยะ ทำปุ๋ยหมักเอง ขยะแห้ง อาสาสมัครจัดเก็บ สัปดาห์ละครั้ง เสียค่าธรรมเนียม เดือนละ 30 บาท รูปแบบที่ 3.ให้ครัวเรือนคัดแยกขยะเปียก อาสาสมัครของหมู่บ้านเก็บไปทำปุ๋ยหมักทุกวัน ขยะแห้งเจ้าของบ้านนำไปไว้ที่จุดรวบรวมในหมู่บ้าน สัปดาห์ละครั้ง เสียค่าธรรมเนียมเดือนละ 40 บาทและรูปแบบที่ 4.ให้ครัวเรือนคัดแยกขยะ โดยให้อาสาสมัครของหมู่บ้านเก็บทั้งขยะเปียกทุกวันและขยะแห้ง สัปดาห์ละครั้ง เสียค่าธรรมเนียมเดือนละ 50 บาทโดยรูปแบบการจัดการขยะนี้ ทางชุมชนสามารถเลือกเอง ว่าสนใจการจัดการขยะในรูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 รูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 4 ส่วน

ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้คณะกรรมการจะนำไปบริหารจัดการขยะในหมู่บ้าน โดยเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ได้จัดสรรงบประมาณตามโครงการบริหารจัดการขยะในชุมชน เพื่อใช้จ่ายในการจัดซื้อรถเข็นขยะ ถังพลาสติก ถังซีเมนต์เพื่อสนับสนุนการทำปุ๋ยหมักในครัวเรือนและชุมชน รวมถึงจ่ายเงินสมทบเป็นค่าตอบแทนอาสาสมัครกรณีการจ่ายค่าตอบแทนไม่เพียงพอ โดยมีการจัดเก็บขยะทุกเช้าวันศุกร์ และกำจัดขยะโดยวิธีการเผาขยะแห้งที่ได้รับการคัดแยกขยะแล้วในชุมชน 3 จุด เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ มี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยความรู้ และความพึงพอใจ ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ของความรู้กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.319 ($p\text{-value} < 0.001$) โดยองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ได้มีการกำหนดนโยบาย สร้างกฎระเบียบ และมีกิจกรรมรณรงค์เกิดขึ้นในชุมชน สิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว คือ หนึ่งมีการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไป สองกิจกรรมปั่นจักรยานเก็บขยะทุกสัปดาห์โดยมีเยาวชนอาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนโดยทั่วไปเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสามกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลกระทบของขยะต่อชุมชน เช่น อาจเกิดโรคระบาด อากาศหายใจที่ไม่บริสุทธิ์ เป็นต้น โดยให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรู้สึกรู้สึกของความเป็นเจ้าของกิจกรรม เกิดความรู้สึกรู้สึกภาคภูมิใจ ดังนั้นหากผู้เข้าร่วม

โครงการจัดการขยะได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ก็จะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีการจัดการขยะที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชุตินาตุรารและคณะ¹³ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางในการพัฒนาการ บริหารจัดการมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ ได้แก่ สถานภาพในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนปีที่อยู่อาศัย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมูลฝอย ทศนคติ รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญณณญ์ วชิรหัตถพงศ์¹⁴ ที่พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง มีความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยในระดับมาก สามารถแยก ประเภทขยะ เช่น ขยะที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตรายได้

3.2 ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ความพึงพอใจในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.240(p-value < 0.001) โครงการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จากโครงการหน้าบ้านหน้ามอง โครงการขยะทองคำ และโครงการประกวดหมู่บ้านให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง การประกวดได้มีการมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณ และได้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมา ในปี พ.ศ.2550 ประชาชนในชุมชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะเพิ่มมากขึ้นโดยมีกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน รักษาสิ่งแวดล้อม โดยการณรงค์ปั่นจักรยานเก็บขยะในชุมชนทุกวันอาทิตย์อย่างต่อเนื่อง และองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว ยังได้มีการจัดสรรงบประมาณตามโครงการบริหารจัดการขยะในชุมชน เพื่อใช้จ่ายในการจัดซื้อ

รถเข็นขยะ ถังพลาสติก ถังซีเมนต์เพื่อสนับสนุนการทำปุ๋ยหมักในครัวเรือนและชุมชน รวมถึงจ่ายเงินสมทบเป็นค่าตอบแทนอาสาสมัครกรณีการจ่ายค่าตอบแทนไม่เพียงพออีกด้วย และสอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญณณญ์ วชิรหัตถพงศ์¹⁴ ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ต่อการจัดการขยะในด้านต่าง ๆ ของเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี บางชุมชนมีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาลเมืองบ้านบึง สามารถนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้และนำเอาขยะไปแลกของกิน เช่น ไข่น้ำตาล บางชุมชนจัดกิจกรรมธนาคารขยะ บางชุมชนใช้โอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ มาช่วยกันทำความสะอาดชุมชนร่วมกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตติรัตน์ มานีพารักษ์¹⁵ ที่พบว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของพื้นที่เขตกรุงเทพฯ ตะวันออก มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอย อาจเนื่องมาจากพื้นที่เขตกรุงเทพฯ ตะวันออกมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง มีการชักชวนประชาชนให้ ช่วยกันดูแลเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน โดยการจัดทำกิจกรรมรวมกันของสำนักงานเขตเพื่อณรงค์ และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน ดังนั้นหากผู้เข้าร่วมโครงการจัดการขยะได้รับการบริการที่ดี ก็จะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น

3.3 ความสัมพันธ์ของความรู้ในการจัดการขยะกับความพึงพอใจในการจัดการขยะ

ความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.200 (p-value 0.003) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วตระหนักได้

ว่า ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ของชุมชน เนื่องจากชุมชนอยู่ติดเมืองและอยู่ใกล้สถานที่ราชการ ประชาชนที่มาติดต่อราชการจะนำขยะจากบ้านมาทิ้งในหมู่บ้านหรือในชุมชน จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ชุมชนเกิดการทำงานเชิงรุก ได้มีการกำหนดนโยบาย สร้างกฎระเบียบ และมีกิจกรรมรณรงค์เกิดขึ้นในชุมชน สองกิจกรรมปั่นจักรยานเก็บขยะทุกสัปดาห์โดยมีเยาวชน อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนโดยทั่วไปเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสามารถกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลกระทบของขยะต่อชุมชน เช่น อาจเกิดโรคระบาด อากาศหายใจที่ไม่บริสุทธิ์ เป็นต้น โดยให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ในการจัดการขยะเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ มาลัยให้ประเสริฐ¹² ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันของประชาชน มี ผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ่ มาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ่ มา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบตัดขวาง (Cross – sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาคะแนนการมี

ส่วนร่วมในการจัดการขยะรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมด้านการรักษาผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาคะแนนความรู้ในการจัดการขยะรายด้านพบว่า ความรู้ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับมาก ความรู้ด้านการคัดแยกขยะอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ด้านการลดขยะ (Reduce) อยู่ในระดับปานกลาง และความรู้ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนความพึงพอใจในการจัดการขยะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.319 (p-value < 0.001) ความพึงพอใจในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.240 (p-value < 0.001) และความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.200 (p-value 0.003)

ขอบเขตและข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยภายใต้ กฎระเบียบข้อบังคับ มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานการจัดการขยะ มูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

ข้อเสนอแนะแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนตำบลตอนแก้ว รวบรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้วควรมีการวางแผนโดยให้ชุมชนวิเคราะห์ประเด็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชนเอง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้วเป็นเพียงผู้สนับสนุนรวมทั้งจัดกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย และสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ชุมชนเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้วควรมีกิจกรรมสร้างรายได้จากขยะมูลฝอยให้กับคนในชุมชนมากขึ้น

2. ความรู้ในการจัดการขยะตามหลัก 3R โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ

พิจารณารายด้าน พบว่า การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับมาก การลดขยะ (Reduce) อยู่ในระดับปานกลาง และการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการให้ความรู้สนับสนุนในส่วนการลดขยะ (Reduce) และการใช้ซ้ำ (Reuse) แก่ประชาชนมากขึ้น อาจจะทำในรูปแบบการกระจายเสียงตามสายในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะทางการวิจัยในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษารูปแบบการให้ความรู้กับชุมชน (Intervention) ในกิจกรรมที่จะเพิ่มรายได้ รวมทั้งเรื่องการจัดจัดการขยะตามหลัก 3R

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาแบบการสนทนากลุ่ม (Discussion Group) ในเรื่องการจัดจัดการขยะ หาปัญหาาร่วมกัน เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะให้ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

1. The World Bank. 'What a Waste' Report Shows Alarming Rise in Amount, Costs of Garbage [Internet]. Washington, D.C.: The World Bank; c2021 [update 2012 June 6]. Available from: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2012/06/06/report-shows-alarming-rise-in-amount-costs-of-garbage>
2. อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์. ขยะกำลังจะล้นโลก (ตอนที่ 1) [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยนโยบายด้านเศรษฐกิจสีเขียว คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; c2564 [ปรับปรุงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2559]. เข้าถึงได้จาก: <https://progreencenter.org/2016/02/22/%E0%B8%82%E0%B8%A2%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%88%E0%B8%B0%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88/>
3. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2559 [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: หั้วใหญ่; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2560]. เข้าถึงได้จาก: http://infofile.pcd.go.th/mgt/Thailand_state_pollution2017%20Thai.pdf?CFID=371897&CFTOKEN=53782780

4. กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย, กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ. คู่มือการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรณีการจัดการขยะมูลฝอย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ [เข้าถึงเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER17/DRAWER002/GENERAL/DATA0000/00000193.PDF>
5. นภาพร อติวานิชยพงศ์. ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่. วารสารพัฒนศาสตร์. 2548;2(1):13-33.
6. Cohen JM, Uphoff NT. Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation. NY: cornell university; 1977.
7. พิศิพร ทศนา, โชติ บดีรัฐ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก [อินเทอร์เน็ต]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; 2558 [เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://gs.nsu.ac.th/files/2/13%20%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%A3%20%20%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%A8%E0%B8%99%E0%B8%B2.pdf>
8. สรรพสิทธิ์ แก้วฮ้าง. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. 2557;10(1):93-103.
9. วีรวรรณ บุญชู. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน [การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2553.
10. ทศนีย์ ไชยฮ้อย. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย ในเขตแขวงศรีวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ [การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2556.
11. กาบแก้ว ปัญญาไทย. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง [การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2554.
12. มาลัย ให้อประเสริฐ. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง [การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2557.
13. ชูติมา ตันาราง, บุญจง ขวสทธิวงษ์, กานตพันธ์ พิศาลสุขสกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. 2554;7(2):35-48.
14. กัญญ์ณณัฐ วชิรหัตถพงศ์. การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2560.
15. จิตติรัตน์ มานีพารักษ์. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของพื้นที่เขตกรุงเทพฯ ตะวันออก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 2563;4(1):157-69